

Regeling met betrekking tot de arbeid ten behoeve van de volkshuishouding, de landsverdediging en de overheidsdienst voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden

(Noodwet Arbeidsvoorziening)

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Nr. 1

ONTWERP VAN WET

Nr. 2

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van Wet houdende regeling met betrekking tot de arbeid ten behoeve van de volkshuishouding, de landsverdediging en de overheidsdienst voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden (Noodwet Arbeidsvoorziening).

De toelichtende memorie, die het Wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Soestdijk, 2 september 1968.

JULIANA.

WIJ JULIANA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is voor het geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden regelen te stellen met betrekking tot de arbeid ten behoeve van de volkshuishouding, de landsverdediging en de overheidsdienst;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK I

Inleidende bepalingen

Artikel 1. Voor de toepassing van het bij of krachtens deze wet bepaalde wordt verstaan onder:

a. Onze Minister: Onze Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid;

b. het Hoofd Arbeidsvoorziening: de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening, of, voor zover krachtens artikel 4, eerste lid, een andere autoriteit is aangewezen, deze autoriteit;

c. werknemer:

1°. degene, die in dienst van een ander arbeid verricht;

2°. degene, die in de zelfstandige uitoefening van een beroep of bedrijf persoonlijk arbeid voor een ander verricht — tenzij hij dergelijke arbeid in de regel voor meer dan twee anderen verricht of zich daarbij door meer dan twee personen, niet zijnde zijn echtgenoot of een bij hem inwonend bloed- of aanverwant of pleegkind, laat bijstaan, of deze arbeid voor hem slechts een bijkomstige werkzaamheid is;

d. werkgever: de natuurlijke of rechtspersoon, in wiens dienst dan wel voor wie de onder *c.*, onderscheidenlijk sub 1° en sub 2°, bedoelde werknemer arbeid verricht;

e. arbeidsverhouding: de rechtsbetrekking tussen een werknemer en diens werkgever;

f. inwoner van Nederland: degene, die in een bevolkingsregister in Nederland ingeschreven is of ingeschreven moet zijn.

Artikel 2. 1. Wij kunnen in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden op voordracht van Onze Minister-President een of meer der paragrafen van hoofdstuk II in werking stellen.

Aan
de Tweede Kamer der Staten-Generaal

2. Telkens wanneer Wij een besluit als in het eerste lid bedoeld hebben genomen, doen Wij onverwijld een voorstel van wet aan de Staten-Generaal omtrent het voortduren van de werking der betrokken paragrafen.

3. Is de zitting van de Staten-Generaal gesloten, dan worden zij onmiddellijk door Ons in buitengewone zitting bijeengeroepen.

4. Wordt het voorstel ingetrokken of verworpen, dan treden de betrokken paragrafen met ingang van de veertiende dag na die, waarop de intrekking of verwerping heeft plaats gehad, buiten werking en vervallen gelijktijdig de krachtens die paragrafen genomen maatregelen.

5. Wij kunnen op voordracht van Onze Minister-President de betrokken paragrafen te allen tijde buiten werking stellen.

6. Een krachtens het eerste of het vijfde lid vastgesteld besluit wordt in het *Staatsblad* geplaatst. Het treedt niet in werking, alvorens het, hetzij op die wijze, hetzij op een door Onze Minister-President bepaalde andere wijze, is bekend gemaakt.

Artikel 3. 1. Er is een Raad voor de Buitengewone Arbeidsvoorziening. De voorzitter, de overige leden en de secretaris worden op voordracht van Onze Minister door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

2. De Raad heeft tot taak Onze bij de uitvoering van deze wet betrokken Ministers, al dan niet uit eigen beweging, van advies te dienen omtrent algemene vraagstukken van arbeidsvoorziening, welke zich kunnen voordoen in geval van oorlog, oorlogsgevaar, daaraan verwante of daarmee verband houdende buitengewone omstandigheden. Behoudens in de gevallen, dat met het oog op de heersende buitengewone omstandigheden een onverwijld voorziening vereist is, horen Onze betrokken Ministers de Raad omtrent de ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur en van ministeriële beschikkingen van algemene strekking ter uitvoering van deze wet, met uitzondering van de maatregelen, bedoeld in de artikelen 9, tweede lid, 12, tweede lid, 19, eerste lid, 21, tweede lid, en 30, eerste lid, en de beschikkingen van Onze Minister, bedoeld in artikel 35, eerste lid.

3. Bij algemene maatregel van bestuur worden regelen gesteld omtrent de samenstelling en de werkwijze van de Raad. In de Raad hebben in ieder geval zitting een of meer leden, te benoemen op gezamenlijke aanbeveling van door Ons aangewezen algemeen erkende centrale organisaties van werkgevers, en een gelijk aantal leden, te benoemen op gezamenlijke aanbeveling van door Ons aangewezen algemeen erkende centrale organisaties van werknemers. De Raad kan commissies, waarin ook personen buiten de Raad zitting kunnen hebben, instellen ter voorbereiding van door hem uit te brengen adviezen.

Artikel 4. 1. Onze Minister kan autoriteiten aanwijzen, die, elk voor zover zulks in zijn beschikking is bepaald, in de plaats van de Directeur-Generaal voor de Arbeidsvoorziening optreden als Hoofd Arbeidsvoorziening.

2. De Directeur-Generaal en elk der krachtens het eerste lid aangewezen autoriteiten worden in hun hoedanigheid van Hoofd Arbeidsvoorziening bijgestaan door een commissie van advies, waarvan de voorzitter, de overige leden en de secretaris door Onze Minister worden benoemd, geschorst en ontslagen. In de commissie van advies hebben in ieder geval zitting een of meer leden, te benoemen op gezamenlijke aanbeveling van de door Ons krachtens artikel 3 aangewezen organisaties van werkgevers, en een gelijk aantal leden, te benoemen op gezamenlijke aanbeveling van de door Ons krachtens dat artikel aangewezen organisaties van werknemers.

3. Een krachtens het eerste lid vastgestelde beschikking wordt in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Artikel 5. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening oefent de hem bij of krachtens deze wet toegekende bevoegdheden uit met

inachtneming van de door Onze Minister in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers gestelde regelen en van de door Onze Minister gegeven aanwijzingen.

2. Regelen, gesteld krachtens het eerste lid, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

Artikel 6. Bij algemene maatregel van bestuur worden de autoriteiten aangewezen, die, zolang de verbinding tussen Onze Minister en enig gebied verbroken is, in dat gebied met inachtneming van de bij de maatregel gestelde regelen de bij de artikelen 7 en 10 aan Onze Minister toegekende bevoegdheden uitoefenen.

HOOFDSTUK II

Bepalingen voor buitengewone omstandigheden

§ 1. Beperking van het beëindigen van arbeidsverhoudingen

Artikel 7. 1. Onze Minister kan bepalen, dat arbeidsverhoudingen in het algemeen, dan wel dat arbeidsverhoudingen, behorende tot bij zijn beschikking aangewezen categorieën, of dat arbeidsverhoudingen, waarbij bij zijn beschikking aangewezen personen partij zijn, niet mogen worden beëindigd zonder vergunning van het Hoofd Arbeidsvoorziening.

2. Een vergunning kan onder beperkingen worden verleend. Aan een vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

3. Een krachtens het eerste lid vastgestelde beschikking van algemene strekking wordt ter openbare kennis gebracht. Een krachtens dat lid ten aanzien van bepaalde personen genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 8. Indien een arbeidsverhouding door één der partijen is beëindigd in strijd met een krachtens artikel 7, eerste lid, gesteld verbod of met een voorschrift, verbonden aan een krachtens dat lid verleende vergunning, kan de wederpartij gedurende zes maanden de nietigheid der beëindiging inroepen.

Artikel 9. 1. De artikelen 7 en 8 gelden niet ten aanzien van dienstbetrekkingen van personen, die in dienst zijn van een lichaam als bedoeld in één der artikelen B 1, B 2, B 3 en U 2 van de Algemene burgerlijke pensioenwet (*Stb.* 1966, 6).

2. Ten aanzien van zodanige dienstbetrekkingen kunnen regelen van overeenkomstige strekking worden gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

3. Bij een algemene maatregel van bestuur als in het tweede lid bedoeld kunnen omtrent het vragen van voorziening tegen beschikkingen, krachtens die maatregel genomen, en de rechtsgang ter zake, regelen worden gesteld in afwijking van hoofdstuk III.

4. De voordracht tot een algemene maatregel van bestuur als in het tweede lid bedoeld wordt Ons gedaan door Onze Minister, tezamen met Onze Ministers, wie het mede aangaat.

§ 2. Beperking van het aangaan van arbeidsverhoudingen

Artikel 10. 1. Onze Minister kan bepalen, dat arbeidsverhoudingen in het algemeen, dan wel dat arbeidsverhoudingen, behorende tot bij zijn beschikking aangewezen categorieën, of dat arbeidsverhoudingen, waarbij bij zijn beschikking aangewezen personen partij zijn, niet mogen worden aangegaan zonder vergunning van het Hoofd Arbeidsvoorziening.

2. Een vergunning kan onder beperkingen worden verleend. Aan een vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

3. Een krachtens het eerste lid vastgestelde beschikking van algemene strekking wordt ter openbare kennis gebracht. Een krachtens dat lid ten aanzien van bepaalde personen genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 11. 1. Het is zowel de werkgever als de werknemer verboden een arbeidsverhouding, aangegaan in strijd met een krachtens artikel 10, eerste lid, gesteld verbod of met een voorschrift, verbonden aan een krachtens dat lid verleende vergunning, te laten voortduren.

2. Ten aanzien van het beëindigen van zodanige arbeidsverhouding geldt een krachtens artikel 7 gesteld verbod niet.

3. De werkgever is verplicht van de beëindiging van zodanige arbeidsverhouding onverwijld aan het Hoofd Arbeidsvoorziening schriftelijk mededeling te doen.

Artikel 12. 1. De artikelen 10 en 11 gelden niet ten aanzien van dienstbetrekkingen van personen als in artikel 9 bedoeld.

2. Ten aanzien van zodanige dienstbetrekkingen kunnen regelen van overeenkomstige strekking worden gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

3. Artikel 9, derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

§ 3. *Onmisbaarheid van werknemers*

Artikel 13. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan een werknemer op diens verzoek in diens arbeidsverhouding onmisbaar verklaren voor het verrichten van bij zijn beschikking aangewezen arbeid.

2. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de betrokkene en aan diens werkgever schriftelijk medegedeeld.

Artikel 14. 1. Het is voor de duur der onmisbaarheid zowel aan de werknemer als aan diens werkgever verboden de arbeidsverhouding te beëindigen.

2. Indien een arbeidsverhouding door één der partijen is beëindigd in strijd met het eerste lid, kan de wederpartij gedurende zes maanden de nietigheid der beëindiging inroepen.

Artikel 15. 1. De werkgever is verplicht de onmisbaar verklaarde werknemer voor zover mogelijk de arbeid te laten verrichten, waarvoor deze onmisbaar is verklaard.

2. De onmisbaar verklaarde werknemer is verplicht de arbeid, die hem door de werkgever is opgedragen, te verrichten.

Artikel 16. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan de onmisbaarverklaring van een werknemer te allen tijde, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de werknemer of van diens werkgever, intrekken.

2. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de betrokkene en aan diens werkgever schriftelijk medegedeeld.

Artikel 17. 1. Op verzoek van een werknemer of van diens werkgever kan het Hoofd Arbeidsvoorziening, beide partijen gehoord, in verband met het aangaan door die werknemer van een arbeidsverhouding met een andere werkgever, waarin hij onmisbaar wordt verklaard, bepalen, dat, zolang de nieuwe arbeidsverhouding voortduurt, de bestaande arbeidsverhouding geschorst is, doch door partijen niet kan worden beëindigd zonder vergunning van het Hoofd Arbeidsvoorziening.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regelen worden gesteld omtrent de gevolgen van de schorsing voor de rechten en verplichtingen uit de betrokken arbeidsverhouding.

3. Een vergunning als in het eerste lid bedoeld kan onder beperkingen worden verleend. Aan zodanige vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

4. Artikel 8 is van overeenkomstige toepassing.

5. In geval van toepassing van het eerste lid neemt bij het eindigen van de onmisbaarheid de nieuwe arbeidsverhouding van rechtswege een einde, tenzij de oorspronkelijke arbeidsverhouding reeds is beëindigd.

6. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 18. Op verzoek van een werknemer kan het Hoofd Arbeidsvoorziening hem in verband met het aangaan van een arbeidsverhouding met een nieuwe werkgever, waarin hij onmisbaar wordt verklaard, ter zake van het beëindigen van de bestaande arbeidsverhouding ontheffing verlenen van de artikelen 1639h, 1639i en 1639j van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 19. 1. Aan een persoon als in artikel 9 bedoeld kan in verband met het aangaan van een arbeidsverhouding, waarin hij onmisbaar wordt verklaard, in zijn bestaande dienstbetrekking voor de duur van zijn onmisbaarheid verlof worden verleend. Bij algemene maatregel van bestuur worden hieromtrent nadere regelen gesteld.

2. In geval van toepassing van het eerste lid neemt bij het eindigen van de onmisbaarheid de arbeidsverhouding, waarin de betrokkene onmisbaar was verklaard, van rechtswege een einde.

3. De voordracht tot een algemene maatregel van bestuur als in het eerste lid bedoeld wordt Ons gedaan door Onze Minister van Binnenlandse Zaken, tezamen met Onze Minister en met Onze Ministers, wie het mede aangaat.

Artikel 20. 1. Een beding als bedoeld in artikel 1637x van het Burgerlijk Wetboek is niet van kracht ten aanzien van het werkzaam zijn als onmisbaar verklaarde werknemer.

2. Indien het beding voor een bepaalde tijd is gemaakt, wordt de tijd, als onmisbaar verklaarde werknemer bij een derde doorgebracht, voor de berekening van deze termijn medegerekend.

Artikel 21. 1. De voorgaande artikelen van deze paragraaf gelden niet met betrekking tot de onmisbaarheid van personen in een dienstbetrekking als in artikel 9 bedoeld.

2. Met betrekking tot de in het eerste lid bedoelde onmisbaarheid kunnen regelen van overeenkomstige strekking worden gesteld bij algemene maatregel van bestuur.

3. Artikel 9, derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

§ 4. *Burgerdienstplicht*

Artikel 22. 1. Burgerdienstplicht rust op alle Nederlanders en inwoners van Nederland, die de leeftijd van achttien jaar, maar nog niet die van vijftien jaar hebben bereikt, met uitzondering van de Nederlanders, woonachtig in Suriname of de Nederlandse Antillen.

2. Van burgerdienstplicht vrijgesteld zijn:

a. degenen, die krachtens artikel 13, eerste lid, onmisbaar verklaard zijn;

b. degenen, die ingevolge een overeenkomst met een andere mogendheid of met een volkenrechtelijke organisatie niet tot burgerdienstplicht gehouden zijn;

c. de personen, behorende tot bij algemene maatregel van bestuur daartoe aangewezen categorieën of krachtens zodanige maatregel daartoe aangewezen.

Artikel 23. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan een burgerdienstplichtige bestemmen voor:

a. bij zijn beschikking aangewezen arbeid in loondienst;

b. een tegen het genot van een toelage te volgen scholing, bij zijn beschikking aangewezen.

2. Bij toepassing van het eerste lid houdt het Hoofd Arbeidsvoorziening voor zover mogelijk rekening met het beroep, de geschiktheid en de redelijke wensen van de burgerdienstplichtige.

3. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan de bestemming te allen tijde, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de burgerdienstplichtige, intrekken.

4. Een krachtens het eerste of het derde lid genomen beschikking wordt aan de burgerdienstplichtige schriftelijk medegedeeld.

5. De burgerdienstplichtige is verplicht van zijn bestemming en van de intrekking van zijn bestemming binnen driemaal vierentwintig uur mededeling te doen aan degene, die ten tijde van de bestemming, onderscheidenlijk de intrekking, zijn werkgever is.

Artikel 24. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan een burgerdienstplichtige oproepen tot het verrichten van werkzaamheden overeenkomstig diens bestemming.

2. Een beschikking krachtens het eerste lid bevat een aanwijzing van de natuurlijke of rechtspersoon, in wiens dienst de arbeid moet worden verricht of bij wie de scholing moet worden gevolgd, alsmede van de plaats en tijd van aanvang der werkzaamheden. Zo mogelijk vermeldt zij voorts de waarschijnlijke beloning of toelage en de waarschijnlijke duur van de uit de oproeping voortvloeiende verplichtingen.

3. De burgerdienstplichtige kan niet worden verplicht tot het verrichten van werkzaamheden op plaatsen buiten Nederland.

4. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de burgerdienstplichtige en aan de overeenkomstig het tweede lid aangewezen persoon schriftelijk medegedeeld.

5. De burgerdienstplichtige is verplicht van de oproeping binnen driemaal vierentwintig uur mededeling te doen aan degene, die ten tijde van de oproeping zijn werkgever is.

Artikel 25. 1. De opgeroepen burgerdienstplichtige is verplicht te verschijnen ter plaatse en ten tijde, overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen.

2. De overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen persoon is verplicht onverwijld aan het Hoofd Arbeidsvoorziening mede te delen, of de opgeroepene al dan niet is verschenen overeenkomstig het eerste lid.

3. De opgeroepen burgerdienstplichtige, die niet is verschenen overeenkomstig het eerste lid, is verplicht ter plaatse, overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen, alsnog zodra mogelijk te verschijnen.

Artikel 26. 1. De overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen persoon is verplicht de burgerdienstplichtige voor zover mogelijk de werkzaamheden te laten verrichten, waarvoor deze is opgeroepen.

2. De burgerdienstplichtige is verplicht de werkzaamheden, die hem door de overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen persoon zijn opgedragen, te verrichten.

Artikel 27. 1. Te rekenen van de dag, waarop een voor arbeid in loondienst opgeroepen burgerdienstplichtige aan zijn verschijningsplicht overeenkomstig artikel 25, eerste of derde lid, heeft voldaan, bestaat tussen hem en degene, in wiens dienst de arbeid moet worden verricht, een rechtsbetrekking, die voor de toepassing van wettelijke voorschriften geacht wordt een rechtsbetrekking uit arbeidsovereenkomst te zijn.

2. De inhoud van de rechtsbetrekking is zoveel mogelijk gelijk aan de wettelijk geoorloofde inhoud van rechtsbetrekkingen uit arbeidsovereenkomsten voor soortgelijke arbeid bij de betrokken onderneming of instelling of, bij ontbreken van zodanige arbeidsovereenkomsten, aan de wettelijk geoorloofde inhoud van rechtsbetrekkingen uit arbeidsovereenkomsten voor soortgelijke arbeid bij vergelijkbare ondernemingen of instellingen.

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen daaromtrent nadere regelen worden gesteld. Partijen bij de rechtsbetrekking zijn bevoegd gezamenlijk haar inhoud nader vast te stellen. Op verzoek van de meest gerede partij geschiedt de nadere vaststelling door het Hoofd Arbeidsvoorziening.

3. Een minderjarige burgerdienstplichtige staat in alles, wat op die rechtsbetrekking betrekking heeft, met een meerderjarige gelijk, behoudens het bepaalde in de artikelen 1637g, vierde lid, laatste volzin, en 1638f, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek.

4. De rechtsbetrekking kan door partijen niet worden beëindigd. Zij neemt van rechtswege een einde, zodra artikel 31, eerste lid, ten aanzien van de burgerdienstplichtige is toegepast of de betrokkene heeft opgehouden burgerdienstplichtig te zijn.

5. Regelen, gesteld krachtens een algemene maatregel van bestuur op grond van het tweede lid, worden ter openbare kennis gebracht. Een krachtens dat lid door het Hoofd Arbeidsvoorziening genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 28. 1. Te rekenen van de dag, waarop een voor scholing opgeroepen burgerdienstplichtige aan zijn verschijningsplicht overeenkomstig artikel 25, eerste of derde lid, heeft voldaan, bestaat tussen hem en degene, bij wie de scholing moet worden gevolgd, een rechtsbetrekking als uit een overeenkomst waarbij partijen zich jegens elkaar verbinden enerzijds een scholing te volgen en anderzijds die scholing te geven met betaling van een toelage.

2. Omtrent de inhoud van rechtsbetrekkingen als in het eerste lid bedoeld worden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regelen gesteld. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan in afzonderlijke gevallen de inhoud van de rechtsbetrekking nader vaststellen.

3. Onze Minister kan, met inachtneming van de bij algemene maatregel van bestuur daaromtrent gestelde regelen, aan degene, bij wie de scholing moet worden gevolgd, een vergoeding ten laste van de Staat toekennen.

4. Artikel 27, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

5. Regelen, gesteld krachtens een algemene maatregel van bestuur op grond van het tweede lid, worden ter openbare kennis gebracht. Een krachtens dat lid door het Hoofd Arbeidsvoorziening genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld. Een krachtens het derde lid genomen beschikking wordt aan de betrokkene schriftelijk medegedeeld.

Artikel 29. 1. Zolang een opgeroepen burgerdienstplichtige door het voldoen aan de ingevolge de oproeping op hem rustende verplichtingen verhinderd is te voldoen aan de verplichtingen, welke op hem als werknemer in een bestaande arbeidsverhouding rusten, is deze arbeidsverhouding geschorst, doch kan zij door partijen niet worden beëindigd zonder vergunning van het Hoofd Arbeidsvoorziening.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regelen worden gesteld omtrent de gevolgen van de schorsing voor de rechten en verplichtingen uit zodanige arbeidsverhouding.

3. Een vergunning als in het eerste lid bedoeld kan onder beperkingen worden verleend. Aan zodanige vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

4. Artikel 8 is van overeenkomstige toepassing.

5. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

Artikel 30. 1. Aan een opgeroepen burgerdienstplichtige, die een persoon is als in artikel 9 bedoeld, wordt voor de tijd, gedurende welke hij door het voldoen aan de ingevolge de op-

roeping op hem rustende verplichtingen verhinderd is zijn bestaande dienstbetrekking te vervullen, in die betrekking verlof verleend. Bij algemene maatregel van bestuur worden hieromtrent nadere regelen gesteld.

2. Artikel 19, derde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 31. 1. Het Hoofd Arbeidsvoorziening kan een opgeroepen burgerdienstplichtige van de ingevolge de oproeping op hem rustende verplichtingen te allen tijde, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van de burgerdienstplichtige of van de overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen persoon, ontslaan.

2. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de burgerdienstplichtige en aan de overeenkomstig artikel 24, tweede lid, aangewezen persoon schriftelijk medegedeeld.

3. De burgerdienstplichtige is verplicht van de intrekking van de oproeping binnen driemaal vierentwintig uur mededeling te doen aan de in artikel 24, vijfde lid, bedoelde persoon, zo deze nog zijn werkgever is.

Artikel 32. 1. Onze Minister kan bepalen, dat het burgerdienstplichtigen verboden is het land te verlaten zonder door hem verleende vergunning.

2. Een vergunning kan onder beperkingen worden verleend. Aan een vergunning kunnen voorschriften worden verbonden.

3. Een krachtens het eerste lid gesteld verbod geldt mede voor degenen, die op grond van artikel 22, tweede lid, onder a, van burgerdienstplicht vrijgesteld zijn.

4. Een beschikking omtrent het in het eerste lid bedoelde verbod wordt ter openbare kennis gebracht. Een beschikking omtrent een vergunning als in dat lid bedoeld wordt aan de betrokkene schriftelijk medegedeeld.

Artikel 33. 1. Onze Minister kan in bij algemene maatregel van bestuur daartoe aangewezen gevallen met inachtneming van de bij zodanige maatregel gestelde regelen aan een burgerdienstplichtige de verplichting opleggen tot huisvesting in een bij zijn beschikking aangewezen verblijfplaats.

2. Binnen drie maanden na het in werking treden van een algemene maatregel van bestuur als in het eerste lid bedoeld doen Wij een voorstel van wet aan de Staten-Generaal tot vervanging daarvan. De vervanging geschiedt in de vorm van vaststelling van de regeling, al dan niet gewijzigd, bij de wet. Wordt het voorstel ingetrokken of verworpen, dan vervallen de algemene maatregel van bestuur en de krachtens deze genomen maatregelen met ingang van de veertiende dag na die, waarop de intrekking of verwerping heeft plaats gehad.

3. Onze Minister kan regelen stellen omtrent de orde in de verblijfplaatsen.

4. Een krachtens het eerste lid genomen beschikking wordt aan de betrokkene schriftelijk medegedeeld. Een krachtens het derde lid vastgestelde beschikking wordt ter openbare kennis gebracht.

§ 5. Opheffing van wettelijke belemmeringen

Artikel 34. 1. Onze Minister kan ten aanzien van ondernemingen, behorende tot bij zijn beschikking aangewezen categorieën dan wel bij zijn beschikking afzonderlijk aangewezen, vrijstelling, onderscheidenlijk ontheffing verlenen van verplichtingen en verboden, gesteld bij of krachtens wettelijke voorschriften op het gebied van de beperking van de arbeidsduur, op dat van de veiligheid en de hygiëne bij de arbeid en op dat van het tegengaan van gevaar, schade en hinder, teweegebracht door inrichtingen.

2. Een vrijstelling of ontheffing kan onder beperkingen, alsmede voorwaardelijk worden verleend; zij kan te allen tijde worden ingetrokken. Indien een vrijstelling of ontheffing voorwaardelijk is verleend, geldt zij slechts voor zover de gestelde voorwaarden worden nageleefd.

3. Een krachtens het eerste lid vastgestelde beschikking omtrent vrijstelling wordt ter openbare kennis gebracht. Een krachtens dat lid genomen beschikking omtrent ontheffing wordt aan de betrokkenen schriftelijk medegedeeld.

§ 6. Wijziging van de gebiedsindeling der gewestelijke arbeidsbureaus

Artikel 35. 1. De ingevolge artikel 3 van de Arbeidsbemiddelingswet 1930 (*Stb.* 433) aan Onze Minister toekomende bevoegdheid tot wijziging van de gebiedsindeling der gewestelijke arbeidsbureaus wordt, met inachtneming van de door Onze Minister gestelde regelen, binnen het ambtsgebied van elke Hoofdinspecteur-Directeur voor de Arbeidsvoorziening door deze uitgeoefend.

2. Een krachtens het eerste lid vastgestelde beschikking wordt ter openbare kennis gebracht.

HOOFDSTUK III

Voorziening tegen beschikkingen

Artikel 36. 1. Tegen een krachtens hoofdstuk II door Onze Minister of het Hoofd Arbeidsvoorziening genomen beschikking kan degene, die door de beschikking rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, bij bezwaarschrift, bij het Hoofd Arbeidsvoorziening in te dienen, voorziening vragen, tenzij ter zake beroep openstaat of heeft opengestaan ingevolge het bij of krachtens de Ambtenarenwet 1929 (*Stb.* 530) bepaalde.

2. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt, voor zover het tegendeel niet blijkt, weigering een beschikking te nemen met een beschikking, inhoudende een weigering, gelijkgesteld. Het nemen van een beschikking wordt geacht te zijn geweigerd, wanneer de beschikking binnen redelijke tijd niet is genomen.

3. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt een beschikking van algemene strekking niet als beschikking aangemerkt.

4. Het vragen van voorziening heeft geen schorsende kracht, tenzij bij de beschikking anders is bepaald.

Artikel 37. 1. De voorziening wordt gevraagd binnen dertig dagen na de dag, waarop de schriftelijke mededeling van de beschikking is verzonden, of binnen dertig dagen na de dag, waarop een Ambtenarengerecht, een administratieve instantie als in artikel 3, tweede lid, van de Ambtenarenwet 1929 bedoeld of de Centrale Raad van Beroep in ambtenarenzaken zich ter zake onbevoegd heeft verklaard.

2. Wanneer een voorziening is gevraagd na afloop van de in het eerste lid bedoelde termijn, blijft nietontvankelijkverklaring op grond daarvan achterwege, indien degene, die de voorziening heeft gevraagd, aantoonde, dat hij de voorziening heeft gevraagd zo spoedig als dit redelijkerwijs verlangd kan worden.

3. Het vragen van voorziening tegen het niet nemen van een beschikking is niet aan een termijn gebonden; de voorziening kan worden gevraagd, zodra ingevolge artikel 36, tweede lid, het nemen van een beschikking wordt geacht te zijn geweigerd.

Artikel 38. 1. Op een ingekomen bezwaarschrift, gericht tegen een beschikking van het Hoofd Arbeidsvoorziening, neemt deze, zo hij terstond de aangevoerde bezwaren gegrond acht, zo spoedig mogelijk een beslissing.

2. Indien het Hoofd Arbeidsvoorziening niet terstond de aangevoerde bezwaren gegrond acht, brengt hij het bezwaarschrift onverwijld ter kennis van de in artikel 4, tweede lid, bedoelde commissie. Deze brengt zo spoedig mogelijk advies uit.

3. Indien het Hoofd Arbeidsvoorziening zich met het door de commissie uitgebrachte advies kan verenigen, neemt hij zo spoedig mogelijk dienovereenkomstig een beslissing.

4. Indien het Hoofd Arbeidsvoorziening zich met het door de commissie uitgebrachte advies niet kan verenigen, doet hij

het bezwaarschrift, tezamen met dat advies en zijn oordeel ter zake, onverwijld aan Onze Minister toekomen. Onze Minister neemt zo spoedig mogelijk een beslissing.

Artikel 39. 1. Een ingekomen bezwaarschrift, gericht tegen een beschikking van Onze Minister, wordt door het Hoofd Arbeidsvoorziening onverwijld ter kennis van de in artikel 4, tweede lid, bedoelde commissie gebracht. Deze brengt zo spoedig mogelijk advies uit.

2. Het Hoofd Arbeidsvoorziening doet het bezwaarschrift, tezamen met het door de commissie uitgebrachte advies en zijn oordeel ter zake, onverwijld aan Onze Minister toekomen. Onze Minister neemt zo spoedig mogelijk een beslissing.

Artikel 40. 1. Tegen een door het Hoofd Arbeidsvoorziening krachtens artikel 38 genomen beslissing kan de betrokkene bij met redenen omkleed beroepschrift binnen dertig dagen na de dag, waarop de in artikel 41, eerste lid, eerste volzin, bedoelde mededeling van die beslissing is verzonden, beroep instellen bij Onze Minister.

2. Artikel 37, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Onze Minister neemt zo spoedig mogelijk een beslissing.

Artikel 41. 1. Een beslissing krachtens een der voorgaande artikelen van dit hoofdstuk is met redenen omkleed en wordt onverwijld aan de betrokkene schriftelijk medegedeeld. Een door Onze Minister genomen beslissing wordt tevens aan het Hoofd Arbeidsvoorziening medegedeeld.

2. Voordat een advies als bedoeld in artikel 38, tweede lid, of 39, eerste lid, wordt uitgebracht, hoort de in artikel 4, tweede lid, bedoelde commissie zo mogelijk de betrokkene.

HOOFDSTUK IV

Ambtelijke bevoegdheden

Artikel 42. Het Hoofd Arbeidsvoorziening is bevoegd personen op te roepen om voor hem of voor door hem daarbij aangewezen ambtenaren te verschijnen:

a. tot het geven van inlichtingen, die naar zijn redelijk oordeel in het belang van de uitvoering van deze wet nodig zijn;

b. tot het overleggen van bescheiden, waarvan raadpleging naar zijn redelijk oordeel in het belang van de uitvoering van deze wet nodig is;

c. voor zover het personen betreft, die de leeftijd van achttien jaar, maar nog niet die van vijfenzeftig jaar hebben bereikt: tot het ondergaan van een onderzoek naar hun geschiktheid voor het verrichten van werkzaamheden ingevolge hoofdstuk II, paragraaf 4.

Artikel 43. 1. Onze Minister wijst ambtenaren aan, belast met het inwinnen van gegevens in het belang van de uitvoering van deze wet en met het toezicht op de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde.

2. De krachtens het eerste lid aangewezen ambtenaren kunnen van ieder alle inlichtingen verlangen, die naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak nodig zijn. Zij kunnen voorts van ieder inzage vorderen van alle bescheiden, waarvan raadpleging naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak nodig is.

3. De krachtens het eerste lid aangewezen ambtenaren hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen, voor zover betreding daarvan naar hun redelijk oordeel voor de vervulling van hun taak nodig is. Zo nodig verschaffen zij zich toegang met behulp van de sterke arm.

4. In woningen treden zij tegen de wil van de bewoner niet binnen dan in tegenwoordigheid van de burgemeester of een commissaris van politie dan wel voorzien van een algemene of bijzondere schriftelijke last van de procureur-generaal bij het gerechtshof of van de officier van justitie of van een bijzondere schriftelijke last van een van zijn hulpofficieren. Van het binnentreden maken zij binnen tweemaal vierentwintig uur een proces-verbaal op, waarin van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmee beoogde doel melding wordt gemaakt. Zij dragen zorg, dat een afschrift van het proces-verbaal aan de officier van justitie wordt toegezonden en dat een afschrift aan de bewoner wordt uitgereikt of te zijnen behoeve aan de woning bezorgd.

Artikel 44. 1. Ieder, die krachtens artikel 42 is opgeroepen, is verplicht ter plaatse en ten tijde, bij de oproeping aangewezen, te verschijnen en desverlangd de in dat artikel, onder a-c, bedoelde medewerking te verlenen. De verstrekking van de in dat artikel bedoelde inlichtingen dient volledig en naar waarheid te geschieden.

2. Ieder is verplicht de van hem krachtens artikel 43, tweede lid, verlangde inlichtingen volledig en naar waarheid te verstrekken en de krachtens dat lid gevorderde inzage van bescheiden te verlenen, een en ander op de wijze en binnen de termijn, door de betrokken ambtenaar te bepalen.

3. Wanneer naar zijn redelijk oordeel een ingevolge het eerste of het tweede lid geldende verplichting in onvoldoende mate wordt nagekomen, kan het Hoofd Arbeidsvoorziening, onderscheidenlijk de krachtens artikel 43 aangewezen ambtenaar, op kosten van de nalatige de nodige maatregelen treffen.

4. Zij, die uit hoofde van hun stand, beroep of ambt tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen zich verschonen van het geven van inlichtingen of het verlenen van inzage van bescheiden, doch uitsluitend voor zover hun geheimhoudingsplicht zich daartoe uitstrekt.

HOOFDSTUK V

Verdere bepalingen

Artikel 45. Allen, die betrokken zijn of zijn geweest bij de uitvoering van deze wet, zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hun daarbij bekend is geworden, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt of hun uitdrukkelijk is opgelegd.

Artikel 46. In de gevallen, waarvoor bij deze wet schriftelijke mededeling van een beschikking of beslissing is voorgeschreven, kan, indien naar het oordeel van het bevoegde orgaan de geboden spoed of buitengewone andere omstandigheden zulks vereisen, de mededeling op andere wijze geschieden. Een aldus gedane mededeling wordt vervolgens zo spoedig mogelijk schriftelijk bevestigd. Voor de toepassing van de artikelen 37, eerste lid, en 40, eerste lid, wordt zodanige mededeling met de verzending van een schriftelijke mededeling gelijkgesteld.

Artikel 47. 1. Bij een besluit als bedoeld in artikel 2, vijfde lid, tot het buiten werking stellen van paragraaf 1 of 2 van hoofdstuk II kan worden bepaald, dat ten aanzien van de arbeidsverhoudingen, waarvoor bij het buiten werking treden maatregelen, krachtens die paragraaf genomen, van kracht zijn, het bij en krachtens die paragraaf bepaalde gedurende een bij het besluit vast te stellen tijd van toepassing blijft.

2. Bij zodanig besluit tot het buiten werking stellen van paragraaf 3 of 4 van genoemd hoofdstuk kan worden bepaald, dat ten aanzien van degenen, die bij het buiten werking treden een onmisbaar verklaarde werknemer, onderscheidenlijk een krachtens artikel 24 opgeroepen burgerdienstplichtige zijn, het bij en krachtens die paragraaf bepaalde gedurende een bij het besluit vast te stellen tijd van toepassing blijft.

3. Bij zodanig besluit tot het buiten werking stellen van paragraaf 5 van genoemd hoofdstuk kan met betrekking tot bij het buiten werking treden van kracht zijnde vrijstellingen en ontheffingen, krachtens die paragraaf verleend, worden bepaald, dat deze te kunnen aanzien gedurende een bij het besluit vast te stellen tijd van toepassing blijft.

4. Bij zodanig besluit tot het buiten werking stellen van paragraaf 6 van genoemd hoofdstuk kan worden bepaald, dat de bij het buiten werking treden bestaande gebiedsindeling van gewestelijke arbeidsbureaus, krachtens toepassing van die paragraaf tot stand gekomen, gehandhaafd blijft, totdat zij krachtens artikel 3 van de Arbeidsbemiddelingswet 1930 door Onze Minister wordt gewijzigd.

Artikel 48. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regelen worden gesteld omtrent voorzieningen bij ziekte, ongeval, invaliditeit en overlijden, verband houdende met het volgen van een scholing op grond van een oproeping krachtens artikel 24.

Artikel 49. Indien in deze wet geregelde onderwerpen in het belang van een goede uitvoering van de wet nadere regeling behoeven, kan deze geschieden bij algemene maatregel van bestuur.

Artikel 50. 1. Het bij of krachtens deze wet bepaalde is, voor zover het betrekking heeft op werknemers of op burgerdienstplichtigen, niet van toepassing ten aanzien van:

a. de leden van de Hoge Colleges van Staat, Onze Ministers, de Staatssecretarissen en de leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast;

b. degenen, die in werkelijke militaire dienst zijn of in militaire dienst opgeroepen zijn;

c. degenen, die als noodwachter in werkelijke dienst zijn of in dienst opgeroepen zijn;

d. degenen, die een geestelijk of een godsdienstig-menslievend ambt bekleden of een opleiding tot zodanig ambt genieten;

e. degenen, die bij algemene maatregel van bestuur daartoe aangewezen openbare ambten bekleden.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regelen gesteld ter nadere bepaling van de in het eerste lid, onder d, bedoelde categorie van personen.

Artikel 51. Degenen, die werkzaamheden moeten verrichten ingevolge een vordering op grond van artikel 24 van de Inkwartieringswet (*Stb.* 1953, 305), een opdracht op grond van artikel 61 van de Luchtvaartwet (*Stb.* 1958, 47), dan wel een oproeping op grond van artikel 29 van de Oorlogswet voor Nederland (*Stb.* 1964, 337), artikel 226 van de gemeentewet (*Stb.* 1851, 85) of artikel 1, onder 6°, van de Bevoegdhedenwet (*Stb.* 1902, 54), zijn, zolang bedoelde verplichting duurt, van de verplichtingen, welke ingevolge het bij of krachtens deze wet bepaalde op hen rusten, ontheven.

Artikel 52. Zolang paragraaf 3 of 4 van hoofdstuk II in werking is, geschieden de oproepingen krachtens artikel 226 van de gemeentewet of artikel 1, onder 6°, van de Bevoegdhedenwet zo mogelijk na overleg met het Hoofd Arbeidsvoorziening.

HOOFDSTUK VI

Bepalingen van strafrechtelijke aard

Artikel 53. Overtreding van het bij of krachtens artikel 11, derde lid, 23, vijfde lid, 24, vijfde lid, 25, tweede lid, 31, derde lid, 33, eerste of derde lid, of 44, eerste of tweede lid, bepaalde, alsmede overtreding van het krachtens artikel 49 bepaalde,

voor zover zij daarbij is aangeduid als strafbaar feit, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Artikel 54. Overtreding van het bij of krachtens artikel 7, eerste of tweede lid, 10, eerste of tweede lid, 11, eerste lid, 14, eerste lid, 15, eerste of tweede lid, 25, eerste of derde lid, 26, eerste of tweede lid, of 32, eerste of tweede lid, bepaalde, alsmede overtreding van het krachtens artikel 9, tweede lid, 12, tweede lid, of 21, tweede lid, bepaalde, voor zover zij daarbij is aangeduid als strafbaar feit, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

Artikel 55. Opzettelijke overtreding van het bij of krachtens artikel 25, eerste of derde lid, of 32, eerste of tweede lid, bepaalde wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste vijfduizend gulden.

Artikel 56. Met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste vijfduizend gulden wordt gestraft hij die, krachtens artikel 13 als werknemer onmisbaar verklaard of krachtens artikel 24 als burgerdienstplichtige opgeroepen:

a. opzettelijk of ondanks waarschuwing roekeloos zichzelf, anderen of de eigendom van degene, in wiens dienst of voor wie, dan wel bij wie hij in deze hoedanigheid arbeid moet verrichten, onderscheidenlijk een scholing moet volgen, aan ernstig gevaar blootstelt, dan wel

b. opzettelijk en grovelijk de plichten veronachtzaamt, welke voor hem uit zijn rechtsbetrekking met de onder a bedoelde persoon voortvloeien.

Artikel 57. 1. De feiten, strafbaar gesteld bij de artikelen 53 en 54, zijn overtredingen.

2. De feiten, strafbaar gesteld bij de artikelen 55 en 56, zijn misdrijven.

Artikel 58. De voorgaande strafbepalingen zijn mede van toepassing op de Nederlander of de inwoner van Nederland, die een strafbaar feit begaat buiten Nederland.

Artikel 59. Indien een bij deze wet strafbaar gesteld feit wordt begaan door of vanwege een rechtspersoon, wordt de strafvervolg ingesteld en de straf uitgesproken tegen hem die tot het feit opdracht gaf of die de feitelijke leiding had bij het verboden handelen of nalaten.

Artikel 60. 1. Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de krachtens artikel 43 aangewezen ambtenaren, voor zover zij door Onze Minister van Justitie daartoe zijn aangewezen.

2. Artikel 43, derde lid, is ten aanzien van de opsporingsambtenaren van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK VII

Slotbepalingen

Artikel 61. Artikel 206, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht wordt gewijzigd als volgt:

a. onder 1° wordt achter: „noodwacht” ingevoegd: „dan wel voor enige werkzaamheid uit hoofde van burgerdienstplicht”;

b. onder 2° wordt achter: „dienst” ingevoegd: „dan wel voor zodanige werkzaamheid”.

Artikel 62. In artikel 64, tweede lid, onder f, van het Wetboek van Strafvordering wordt achter: „Wet op de noodwachten” ingevoegd: „of van artikel 25, eerste lid, van de Noodwet Arbeidsvoorziening”.

Artikel 63. In de Wet op de noodwachten (*Stb.* 1952, 405) wordt ingevoegd een nieuw artikel 109a, luidende:

„De bevoegdheden bij of krachtens de artikelen 78 en 80 aan de burgemeester toegekend, worden, indien paragraaf 3 of 4 van hoofdstuk II van de Noodwet Arbeidsvoorziening in werking is, uitgeoefend zo mogelijk na overleg met het Hoofd Arbeidsvoorziening.”.

Artikel 64. Deze wet kan worden aangehaald als: Noodwet Arbeidsvoorziening.

Artikel 65. Deze wet treedt, met uitzondering van hoofdstuk II, in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het *Staatsblad*, waarin zij wordt geplaatst.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministeriële Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

*De Minister-President,
Minister van Algemene Zaken,*

*De Minister van Sociale Zaken
en Volksgezondheid,*

De Minister van Justitie,